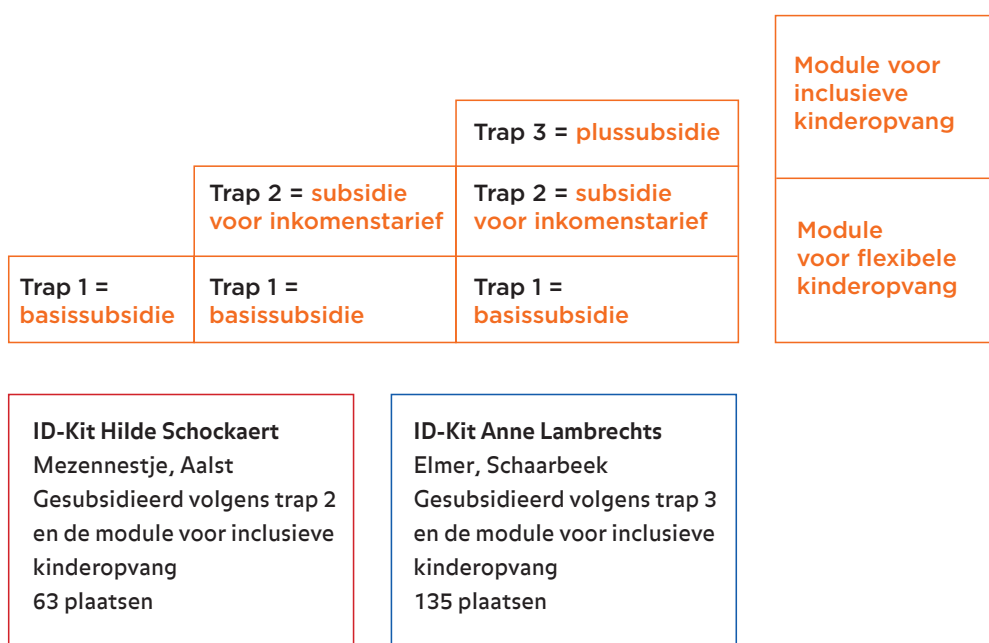

Het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters stimuleert opvangorganisaties om kinderopvang toegankelijk te maken voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Hoe meer inspanningen je levert, hoe hoger de subsidietrapp waarop je aanspraak kunt maken. Tegelijk komen er met het decreet nieuwe regels en praktische toepassingen die de opvang net minder toegankelijk maken. Hoe realiseer je het dan concreet? KIDDO toetst het bij twee ervaringsdeskundigen: Hilde Schockaert en Anne Lambrechts.

Sociale functie van de kinderopvang

‘Het gaat soms om details die eigenlijk geen details zijn’

In het groeipad bij het decreet staat dat elk gezin met nood aan kinderopvang vanaf 2020 binnen een redelijke termijn en binnen een redelijke afstand een kwaliteitsvolle en betaalbare opvangplaats krijgt. Dat is belangrijk: wanneer ouders geen opvang vinden, kunnen de gevolgen groot zijn. Sommigen moeten een job weigeren, een opleiding opgeven of (tijdelijk) stoppen met werken. De meest kwetsbare gezinnen lopen hier het grootste risico. Omdat kinderopvang goed is voor kinderen en hun ouders, is het belangrijk dat er een plek is voor iedereen die opvang nodig heeft. Dit is de ‘sociale functie’ van kinderopvang.

Hilde Schockaert: ‘We willen dat onze opvang een spiegel van de maatschappij is. Mezenestje is ingebed in een kansarme buurt, logisch dat mensen uit maatschappelijk kwetsbare groepen ook in Mezenestje terecht kunnen. Bovendien geef je verdraagzaamheid mee van in de wieg.’
Anne Lambrechts: ‘Focussen op de sociale functie van kinderopvang zit in het DNA van onze organisatie. In Elmer kunnen alle ouders terecht, maar we reserveren ook bewust plaats voor gezinnen die moeilijk terecht kunnen in de gewone opvang waar je lang op voorhand je plaats moet reserveren. Veel ouders zoeken opvang op korte termijn: werkzoekenden die een opleiding kunnen starten of

'Pas na zes maanden stellen we met de ouders een definitief opvangplan op. Tot dan is het een oefenopvangplan'

een sollicitatie hebben of mensen die om medische of sociale redenen urgent kinderopvang nodig hebben.'

Positief is alvast dat het decreet de sociale functie van kinderopvang erkent. Als doelstelling staat immers expliciet 'toegankelijke, kwaliteitsvolle en betaalbare opvang bieden voor elk kind'. Deze doelstelling is bovendien concreet vertaald in de subsidietrappen: hoe meer maatschappelijke opdrachten je opneemt, met andere woorden hoe groter de inspanningen voor sociale functie, hoe hoger de subsidie. Tegelijk komen er met het decreet nieuwe regels en praktische toepassingen die de opvang net minder toegankelijk maken. Hoe kun je daarmee omgaan?

Attest inkomensstarief

Om de ouderbijdrage te berekenen van inkomensgerelateerde opvang, hebben ouders een attest inkomensstarief nodig. Met een eID-kaartlezer of Token registreren ze zich online. Dat is niet altijd even vanzelfsprekend. Hoe ondersteun je daarin?

Anne Lambrechts: 'In de vier locaties van Elmer is er wettelijk een halve dag permanentie. Ouders zonder computer, internet of mailadres helpen we ter plekke. Ik begrijp de administratieve efficiëntie van het nieuwe systeem, maar in de praktijk ervaar ik nog haperingen. Mensen uit Tibet hebben bijvoorbeeld geen voornaam: het systeem aanvaardt dat niet. Nieuwkomers die (nog) geen fiscale info kunnen voorleggen gaan automatisch naar het volle tarief. Het is een hele rompslomp om dan te gaan bewijzen dat ze recht hebben op een lager tarief.'

Hilde Schockaert: 'We nodigen ouders ook uit om het hier ter plaatse te doen. Wie thuis geen kaartlezer heeft, kan onze computers gebruiken. Als het om bijzondere dossiers gaat, begeleid ik de ouders zelf bij de aanvraag van het verminderd tarief via Kind en Gezin of het OCMW.'

Opvangplan

Het decreet vraagt dat opvangorganisatie en ouders in een opvangplan samen afspraken vastleggen over het aantal dagen opvang, vakantie, enzovoort. Het idee is dat ouders betalen voor de afgesproken opvangdagen. Dit principe van 'opvang bestellen is opvang betalen' geldt enkel voor opvangorganisaties die subsidies krijgen voor het inkomensstarief (trap 2): de overheid wil zo veel mogelijk ouders aan een inkomensgerelateerde opvangplaats helpen. Er zijn twee uitzonderingen: ouders betalen niet voor collectieve sluitingsdagen en voor gerechtvaardigde afwezigheidsdagen (minimum 18 voor een voltijds jaar). Bedoeling is evenwel om daar, bijvoorbeeld vanuit sociaal oogpunt, flexibel mee om te gaan. Hoe gebeurt dat concreet?

Hilde Schockaert: 'Omgaan met wisselende opvangplannen was al een specialiteit van het Mezenestje. We zijn verbonden aan een ziekenhuis, ouders die als dokter of verpleegkundige werken, hebben flexibele uurroosters. Voor kansengroepen leggen wij eenzelfde soepelheid aan de dag. Ouders kunnen bijvoorbeeld een 'oefenopvangplan' opstellen. Zo krijgen ze eerst zicht op de dagen die ze werkelijk nodig hebben. Pas later komen we samen tot een vast opvangplan. Ouders met een wisselend uurrooster, krijgen bij ons wisselende opvangplannen. Bij kinderen met een zorgbehoefte, weet je op voorhand meestal ook niet hoe de opvang zal verlopen. Enzovoort. Starten met kinderopvang is voor de meeste gezinnen echt wennen. Elke ochtend moet je je kind op tijd klaar krijgen en dan zijn er nog al die nieuwe regels en afspraken. Wij nemen onze tijd om dat af te stemmen, soms tot zes maanden. Gezinnen die bij ons terecht komen via Vierdewereldgroep Mensen voor Mensen of via de gezinsondersteuner van een Huis van het Kind, duw ik niet meteen een contract van twintig pagina's onder de neus. Als ze na een tijdje de opvang gewoon zijn, kan ik veel makkelijker afspra- ➤

‘Op elk moment kunnen wij de opvangplannen veranderen. Verder krijgen ouders een onbeperkt aantal respijtdagen’

ken maken over bijvoorbeeld respijtdagen (gerechtvaardigde afwezigheidsdagen, red.). Het nieuwe systeem is bedoeld om beschikbare plaatsen beter te kunnen inzetten, maar kwetsbare gezinnen mogen daar niet de dupe van worden.’

Anne Lambrechts: ‘Omdat onze ouders vaak deeltijdse en kortdurende opvang nodig hebben, werken we met wisselende opvangplannen die we zo goed mogelijk invullen. Flexibiliteit en puzzelen zijn bij ons de codewoorden. Op elk moment kunnen wij de opvangplannen veranderen. Verder geeft Elmer de ouders een onbeperkt aantal respijtdagen. Slechts twee gevallen gelden voor ons als ongewettigde afwezigheid: als de ouders de gereserveerde dag ‘s ochtends niet afbellen én als ze niet lang op voorhand doorgeven dat ze bijvoorbeeld een maand lang afwezig zullen zijn. Bij deze twee overtredingen vragen we de ouders om de helft van hun inkomensgerelateerd dagtarief te betalen. Elmer past de meerkost zelf bij. Het is een keuze die we financieel kunnen dragen omdat we ook elders naar subsidies zoeken.’

Hilde Schockaert: ‘In Mezzennestje krijgen ouders 20 respijtdagen. Die komen boven op de dagen voor gezinsvakanties en langdurige ziekte. Dat aantal is vastgelegd in samenspraak met onze ouderraad. Door ons oefenopvangplan kunnen we de eerste zes maanden aftoetsen en uitproberen: dat geldt voor iedereen, het is geen uitzonderingsmaatregel voor mensen uit kansengroepen. Als we nadien met de ouders het definitieve plan opstellen, reageren we op ‘overtredingen’ ook nooit overdreven streng.’

Extra mogelijkheden

Welke mogelijkheden zien jullie nog om extra in te zetten op de sociale functie, ook voor opvangorganisaties die niet in de hoogste subsidietrappen zitten?

Hilde Schockaert: ‘Ik wil daar eerlijk in zijn. Met *goodwill* kun je zeker een aantal zaken realiseren. Je kunt bijvoorbeeld

flexibel omgaan met het aantal respijtdagen en de ‘boete’ die je voor het overschrijden van die respijtdagen opneemt hoeft niet het maximum tarief te zijn. Maar het klopt natuurlijk wel dat je in een hogere subsidietrap nog meer kunt realiseren. Mezzennestje voldoet bijvoorbeeld aan de vereisten voor trap 3, op termijn zie ik ons toch graag in die richting evolueren. We zouden dan dat extra beetje ademruimte hebben om de sociale functie en toegankelijkheid nog meer te waarborgen.’

Anne Lambrechts: ‘Ik pleit in de mate van het mogelijke voor meer plaatsen voor dringende opvang. Mensen die een opleiding kunnen starten of gaan solliciteren, worden te vaak over het hoofd gezien. Als ze geen opvang vinden, heeft dat voor hen vaak grote consequenties. Daarom hoop ik dat organisaties uit trap 1 of 2 toch proberen, al was het maar voor een à twee kinderen per leefgroep, om aan die kortetermijnnood tegemoet te komen. Ik spreek me niet uit over de landelijke gebieden waar het misschien complexer is, maar in de grotere steden krijg je dergelijke plaatsen volgens mij altijd wel ingevuld. En je bereikt er veel mee.’

Hilde Schockaert: ‘We hadden in het verleden het voorrecht om te werken met iemand die opgeleid was als ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting. Dat heeft ons enorm veel inzicht bijgebracht in de drempels die mensen in kwetsbare situaties ervaren. Sindsdien laat ik ouders bijvoorbeeld toe om wekelijks stukjes van de opvangfactuur te betalen. Dat gebeurt cash, rechtstreeks bij mij op bureau. En het werkt: ik heb geen wanbetalers. Een ander detail dat voor mensen in armoede geen detail is, is de zogenaamde ‘administratieve kost’. Ik reken ze niet aan, onze organisatie draagt die zelf: 2,5 euro extra betekent voor mensen in armoede een dag opvang. Dat is geen correcte verhouding.

Anne Lambrechts: ‘Het zijn inderdaad dergelijke details die een wereld van verschil kunnen maken. En inzetten op een duurzame relatie, dat is van essentieel belang.’ ◀